

การศึกษาการเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น 8 อาชีพเสรีในประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน

The study of the readiness to participate in the ASEAN Economic Community: A case study of Khonkaen University Students for the eight professions in free flow skilled labour.

สุกัญญารัตน์ เวชะวัชนะ¹, ประชาสรรค์ แสนภักดี²

Sukanyarat Wechawatchana¹, Prachasan Saenpakdee²

บทคัดย่อ

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะและนักศึกษาต่อการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีเปิดเสรีแรงงาน 8 อาชีพในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล สถาปนิก วิศวกร นักสำรวจ นักบัญชีและการบริการ/การท่องเที่ยว โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็นระดับมหาวิทยาลัย, คณะ, นักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย,คณะ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ บุคลากร หน่วยงานใหม่ งบประมาณ การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ ระดับนักศึกษามี 8 ด้าน คือ ภาษา วิชาชีพ การเรียนรู้ของตนเอง การเรียนรู้อาเซียน เทคโนโลยีสารสนเทศ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การติดตามข่าวสารอาเซียน และกฎหมาย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 54 คน คือ ผู้บริหารและนักศึกษาจาก 6 คณะ

ผลการศึกษา พบว่า ระดับมหาวิทยาลัยมีความพร้อมด้านบุคลากรและเตรียมความพร้อม โดยการจัดอบรมเกี่ยวกับอาเซียน รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ เตรียมความพร้อมโดยจัดตั้งหน่วยงานเกี่ยวกับอาเซียน ระดับคณะ พบว่า ส่วนใหญ่พร้อมด้านบุคลากรและเตรียมความพร้อม โดยการ จัดอบรมเกี่ยวกับอาเซียน ระดับนักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่พร้อมด้านภาษา วิชาชีพ การทำงานร่วมกับผู้อื่น รองลงมา คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้อาเซียน การติดตามข่าวสารอาเซียน โดยเตรียมความพร้อมจากสื่อต่างๆ,การเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนด้านที่ไม่พร้อมและไม่เตรียมความพร้อม คือ กฎหมาย

คำสำคัญ : การเตรียมความพร้อม ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เสรีแรงงาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น,

² อาจารย์ประจำสาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹ Master Student in Department of Local Administration, College of Local Administration, Khon Kaen University, 080-0120125 E-mail : sukanyaratpo@gmail.com

² Lecturer at Public Administration Program in Local Government , College of Local Administration ,Khonkaen University, 081-6618579,E-mail : prachasan@gmail.com

Abstract

The objective of this study was to study the readiness and preparation process of Khon Kaen University, faculties and students for the free flow skilled labor programs of the ASEAN Economic Community. The study evaluates 8 careers of the ASEAN Economic Community including Physicians, Dentists, Nurses, Architects, Engineers, Surveyors, Accountants and Service provider (Hotel and Tourism). The analysts were the University, faculties, students; they were divided into 4 categories: Personnel, New institute, Budget and Learning support. The students were divided into 8 categories: Language, Career, Self-learning, ASEAN Learning, Information Technology, Coordination with One another, ASEAN Information Monitoring and Laws. This was qualitative research involving in-depth interviews and target group discussions with 54 contributors including administrators and students from 6 faculties.

The results show that at the University level they are ready in both the personnel and preparation process, which is the ASEAN training followed by Learning support. At the Faculties level, most of them are ready in the personnel and preparation process, and at the student level most are ready in Languages followed by Career and Coordination with One another and Information Technology categories but are not ready or prepared for the Laws.

Keywords : The preparation, ASEAN Economic Community, Free flow skilled labours, Khonkaen University.

บทนำ

ประเทศไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา พม่า บรูไน สิงคโปร์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์และมาเลเซีย คือ 10 ประเทศสมาชิกของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) ได้รับการก่อตั้งขึ้นวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยประชาคมอาเซียนประกอบด้วยสามเสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2556) และอาเซียนมีประเทศคู่เจรจาทั้งหมด 9 ประเทศ, 1 กลุ่มประเทศ และ 1 องค์การระหว่างประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ นิวซีแลนด์ รัสเซีย สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development

Programme – UNDP) (กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555) ซึ่งจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ทั้งสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ระหว่างประเทศ สังคมวิทยา เทคโนโลยี และที่สำคัญคือด้านการศึกษา โดยจะต้องเตรียมทั้งในส่วนของผู้บริหาร, อาจารย์, บุคลากรและนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษา ใน 8 สาขาวิชาชีพ ประกอบด้วย วิศวกรรม พยาบาล สถาปัตยกรรม การสำรวจ แพทย์ ทันตแพทย์ นักบัญชี และการบริการ/การท่องเที่ยว ที่กำลังศึกษาและจะจบการศึกษาและที่สำคัญกำลังเตรียมตัวก้าวเข้าสู่วัยแรงงานในวิชาชีพที่ถูกบรรจุอยู่ในข้อตกลง 8 วิชาชีพเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเนื่องจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มีการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนครบทั้ง 8 สาขาวิชาชีพเหล่านี้ด้วย โดยจะอยู่ใน 6 คณะ ประกอบไปด้วย คณะแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์

สถาปัตยกรรมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์โดยอาชีพ การสำรวจนั้นเป็นหนึ่งในหลักสูตรของคณะ วิศวกรรมศาสตร์ด้วย คณะบริหารธุรกิจและการ บัญชี โดยอาชีพการบริการ/การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งใน หลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี ผู้ศึกษาจึงรวมวิชาชีพด้านการสำรวจและการ บริการ/การท่องเที่ยวใน 2 คณะดังกล่าว

จึงเป็นที่มาของการศึกษาการเตรียมความ พร้อมต่อการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น 8 อาชีพเสรีในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อนำ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการเตรียม ความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้แก่ สถาบันการศึกษา นักศึกษา องค์กรต่างๆ หรือ บุคคลที่สนใจและข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะสะท้อน กลับไปให้นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึง ผลกระทบที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียนและได้รู้วิธีและแนวทางในการเตรียมความ พร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมของมหาวิทยาลัย ขอนแก่น, คณะและนักศึกษาใหม่มหาวิทยาลัย ขอนแก่นที่เกี่ยวข้องต่อการเปิดเสรีประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน กรณีเปิดเสรีแรงงาน 8 อาชีพ

2. เพื่อศึกษากระบวนการเตรียมความ พร้อมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น, คณะและ นักศึกษาใหม่มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่เกี่ยวข้องต่อ การเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีเปิด เสรีแรงงาน 8 อาชีพ

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิง คุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1.ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและ

ผู้บริหารฝ่ายพัฒนานักศึกษาของ มหาวิทยาลัย ขอนแก่นและผู้บริหารฝ่ายวิชาการและผู้บริหารฝ่าย พัฒนานักศึกษาใน 6 คณะ ประกอบด้วย คณะ แพทย์ศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะ พยาบาลศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์และบริหารธุรกิจและการบัญชี เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้บริหารที่เป็นฝ่ายจัดการและวาง นโยบายในด้านวิชาการและกิจกรรมสนับสนุนการ เรียนรู้ต่างๆให้กับนักศึกษาเพื่อให้ตอบสนองกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือทางมหาวิทยาลัย

2. นักศึกษาใน 6 คณะ ประกอบด้วย คณะ แพทย์ศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะ พยาบาลศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์และบริหารธุรกิจและการบัญชี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออก เป็น 2 แบบ ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth Interview)และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งได้รับการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ในด้านเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคำถามแบบเชิงลึกเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อม ในปัจจุบันของทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน มหาวิทยาลัยขอนแก่นและทางคณะที่เกี่ยวข้องใน 4 ด้าน คือ 1.ด้านบุคลากร 2.ด้านหน่วยงานใหม่ (หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน) 3.ด้านงบประมาณ 4.ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้

2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมในปัจจุบันของนักศึกษาทั้ง 6 คณะ ใน 8 ด้าน คือ 1.ด้านภาษา 2.ด้านวิชาชีพ 3.ด้าน การเรียนรู้ของตนเอง 4.ด้านการเรียนรู้อาเซียน 5.ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6.ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น 7.ด้านการติดตามข่าวสารอาเซียน 8.ด้าน กฎหมาย

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทั้งหมด ด้วยตนเองเพื่อนำไปสู่แนวทางในการเตรียมความ

พร้อมเพื่อเข้าสู่การเปิดเสรีแรงงาน 8 อาชีพในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล สถาปนิก วิศวกร นักสำรวจ นักบัญชีและการบริการ/การท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาและจะวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและทั้ง 6 คณะ รวมทั้งนักศึกษาใน 6 คณะ โดยจะประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ทั้งแบบแยกเป็นคณะและวิเคราะห์ภาพรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผลการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและของ 6 คณะที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โดยจะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะ ดังนี้

1. สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยขอนแก่นประกอบด้วย

1. ด้านบุคลากรส่วนใหญ่มีความพร้อมในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสารได้และเตรียมความพร้อมโดยการจัดการฝึกอบรมด้านการใช้ภาษาให้กับบุคลากรอยู่อย่างต่อเนื่องโดยจะเน้นภาษาอังกฤษเป็นหลัก

2. ด้านหน่วยงานใหม่ หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งยังไม่มีความพร้อมและยังไม่มีเตรียมความพร้อมหรือยังไม่มีนโยบายที่จะจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นแต่จะพยายามปรับปรุงและพัฒนาหน่วยงานที่มีอยู่ก่อนแล้วให้มีประสิทธิภาพและเป็นสากลให้มากยิ่งขึ้น

3. ด้านงบประมาณยังไม่พร้อมและไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้สำหรับการเตรียม

ความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ยังไม่พร้อมและมีการแนะแนวหรือการเตรียมความพร้อมเพียงบางส่วนซึ่งที่เห็นเป็นรูปธรรมคือโครงการฝึกสหกิจอาเซียน สื่อในห้องสมุด เว็บไซต์ หรือศูนย์ข้อมูลด้านภาษาและวัฒนธรรมต่างๆ เช่น ศูนย์ภาษาอาเซียน ศูนย์อาเซียนศึกษา ศูนย์ข้อมูลลาว สถาบันขงจื้อ สถาบันภาษา เป็นต้น แต่ นักศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดการรับรู้ว่ามีหน่วยงานเหล่านี้อยู่ในมหาวิทยาลัยจึงไม่ได้เข้าร่วมหรือเข้าไปใช้บริการจากหน่วยงานดังกล่าว

2. ในระดับคณะ พบว่า ทั้ง 6 คณะที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีสภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

1. ด้านบุคลากร ส่วนใหญ่บุคลากรใน 6 คณะค่อนข้างมีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถพูดคุยติดต่อสื่อสารและบางส่วนก็สามารถที่จะฟัง พูด อ่าน เขียนและแปลเอกสารภาษาอังกฤษได้และเตรียมความพร้อมโดยการจัดการฝึกอบรมด้านการใช้ภาษาให้กับบุคลากรอยู่อย่างต่อเนื่องโดยจะเน้นภาษาอังกฤษเป็นหลัก

2. ด้านหน่วยงานใหม่ หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งยังไม่มีความพร้อมและยังไม่มีเตรียมความพร้อมหรือยังไม่มีนโยบายที่จะจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นแต่จะพยายามปรับปรุงและพัฒนาหน่วยงานที่มีอยู่ก่อนแล้วให้มีประสิทธิภาพและเป็นสากลให้มากยิ่งขึ้น

3. ด้านงบประมาณยังไม่พร้อมและไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้สำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ยังไม่พร้อมและมีการแนะแนวหรือการเตรียม

ความพร้อมเพียงบางส่วนซึ่งที่เห็นเป็นรูปธรรม คือ โครงการฝึกสหกิจอาเซียนที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นเท่านั้น โดยในปัจจุบันมีบางคณะเท่านั้นที่เข้าร่วมในโครงการนี้ เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชีส่วนที่เหลือยังไม่เข้าเนื่องจากคณะเหล่านั้นมีวิชาชีพของตนเองและยังไม่ได้มีการจัดเตรียมหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตรเดิม แต่ในอนาคตมี 2 คณะที่มีแผนจะเปิดหลักสูตรที่เป็นสากล คือ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษาและคณะบริหารธุรกิจและการบัญชีในสาขาการบัญชี

ซึ่งสรุปได้ว่าในปัจจุบันฝ่ายวิชาการและฝ่ายพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและของ 6 คณะที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนยังไม่มีความพร้อมและมีการแนะนำหรือเตรียมความพร้อมเพียงบางส่วน โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีการกำหนดยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น แต่ยังไม่มีการกำหนดกลยุทธ์รองรับสำหรับการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยเฉพาะและยังไม่ได้มีการจัดเตรียมหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตรเดิม รวมทั้งยังไม่ได้มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีแรงงานในประชาคมอาเซียนให้กับนักศึกษาใน 6 คณะดังกล่าวและในส่วนที่ทางมหาวิทยาลัยและคณะได้มีการแนะนำหรือเตรียมให้กับนักศึกษาในบางส่วนนั้นยังไม่เอื้อกับการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาตามที่ระบุไว้ในขอบเขตเชิงเนื้อหา ทั้ง 8 ด้าน

สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมในปัจจุบันของนักศึกษาทั้ง 6 คณะที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีของทั้ง 6 คณะดังกล่าว มีความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมในภาพรวมค่อนข้างไปในทิศทางเดียวกัน คือ นักศึกษาทั้ง 6 คณะมีความพร้อมและ

มีการเตรียมความพร้อมใน 4 ด้าน คือ 1. ด้านภาษา 2. ด้านวิชาชีพ 3. ด้านการเรียนรู้ของตนเอง 4. ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่วนด้านที่มีความพร้อมและการเตรียมความพร้อมรองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีจำนวน 4 คณะจากจำนวนทั้งหมด ประกอบด้วย 1. คณะแพทยศาสตร์ 2. คณะทันตแพทยศาสตร์ 3. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) 4. คณะวิศวกรรมศาสตร์ ถัดมาคือ ด้านการเรียนรู้อาเซียนและด้านการติดตามข่าวสารอาเซียน มีจำนวน 2 คณะ ประกอบด้วย 1. คณะแพทยศาสตร์ 2. คณะทันตแพทยศาสตร์ และด้านสุดท้ายคือด้านที่ทั้ง 6 คณะไม่มีความพร้อมและไม่มีการเตรียมความพร้อมเลย คือ ด้านกฎหมาย และหากจำแนกเป็นรายชั้นปีจะพบว่าส่วนใหญ่ความพร้อมและการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ถึงชั้นปีสุดท้ายของทั้ง 6 คณะจะมีความพร้อมและมีการเตรียมความพร้อมมากกว่า นักศึกษาในปีที่ 1-2 เนื่องจากจะเริ่มมีการเริ่มฝึกปฏิบัติงานจริงหรือมีวิชาสหกิจศึกษาในหลักสูตรของนักศึกษาในชั้นปีเหล่านั้นแล้ว โดยนักศึกษาจะเตรียมความพร้อมจากสื่อในด้านต่างๆรวมทั้งจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวประกอบด้วย และยังมีนักศึกษาบางส่วนที่ยังไม่รู้ว่าสาขาวิชาชีพของตนถูกบรรจุอยู่ใน 8 วิชาชีพเสรีนี้ด้วย จึงทำให้นักศึกษามีข้อเสนอนำให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแนะนำเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่ชัดเจนและครอบคลุมให้กับนักศึกษาด้วย และการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีปัญหาหรืออุปสรรค คือ จำนวนรวมของนักศึกษาในบางคณะไม่ถึง 8 คน ตามหลักการของการสนทนากลุ่ม(Focus Group) รวมไปถึงในส่วนของผู้บริหารก็มีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก(in depth Interview)ได้ไม่ครบตามจำนวนที่ระบุไว้เช่นเดียวกัน

ซึ่งจะสามารถสรุปสภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและของ 6 คณะที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยในระดับ

มหาวิทยาลัยและระดับคณะจะแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านบุคลากร 2. ด้านหน่วยงานใหม่ 3. ด้านงบประมาณ 4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ และในระดับนักศึกษาแบ่งเป็น 8 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านภาษา 2. ด้านวิชาชีพ

3. ด้านการเรียนรู้ของตนเอง 4. ด้านการเรียนรู้อาเซียน 5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6. ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น 7. ด้านการติดตามข่าวสารอาเซียน 8. ด้านกฎหมาย ได้ตั้ง 2 ตารางต่อไปนี้

ลำดับ	ด้าน	ด้านบุคลากร		ด้านหน่วยงานใหม่		ด้านงบประมาณ		ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้	
		พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม
1.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น	✓			✓		✓		✓
2.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะแพทยศาสตร์	✓			✓		✓		✓
3.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะทันตแพทยศาสตร์	✓			✓		✓		✓
4.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	✓			✓		✓		✓
5.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะพยาบาลศาสตร์	✓			✓		✓		✓
6.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะวิศวกรรมศาสตร์	✓			✓		✓		✓
7.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี	✓			✓		✓		✓

ลำดับ	คณะ/ สาขา/ ด้าน	ด้านที่ 1		ด้านที่ 2		ด้านที่ 3		ด้านที่ 4		ด้านที่ 5		ด้านที่ 6		ด้านที่ 7		ด้านที่ 8	
		พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม
1.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓	
2.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะทันตแพทยศาสตร์	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓	
3.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี)	✓		✓		✓		✓	✓		✓		✓		✓		✓
4.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓	
5.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี (หลักสูตรบัญชีบัณฑิต)	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓	
6.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี (สาขาสาขาการจัดการโรงแรมและอีเว้นท์และสาขาสาขาการจัดการการท่องเที่ยว)	✓		✓		✓		✓		✓	✓		✓		✓		✓
7.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์	✓		✓		✓		✓	✓		✓		✓		✓		✓
8.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ (สาขาวิศวกรรมโยธา)	✓		✓		✓		✓	✓		✓		✓		✓		✓

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เกิดจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีประเด็นต่อไปนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและทั้ง 6 คณะที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีความพร้อมและการเตรียมความพร้อมเพียงบางส่วน โดยด้านที่มีความพร้อมมากที่สุด คือ ด้านบุคลากรซึ่งจะมีการจัดการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับอาเซียน และในอนาคตจะมีแผนในการดำเนินการส่วนอื่นๆตามสถานการณ์และความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวนิดา หาญณรงค์และคณะ(2557) ที่ศึกษาความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ในปี พ.ศ.2558 ของบุคลากรสายสนับสนุนกองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า บุคลากรมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุดังกล่าวจึงไปสนับสนุนบทสนทนากลุ่มในเรื่องของการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเปิดเสรีแรงงาน 8 อาชีพในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งมีส่วนที่จะส่งผลให้นักศึกษาไม่มีความตื่นตัวและไม่มีความพร้อมรวมทั้งส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมอีกด้วย โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างเหล่านี้บางส่วนยังไม่รู้ว่าสาขาวิชาชีพของตนเองถูกบรรจุอยู่ใน 8 วิชาชีพเสรีนี้ด้วยจึงยังไม่มีการเตรียมความพร้อมในส่วนนี้ แต่มีบางส่วนที่รู้ว่าสาขาของตนเองเป็นสาขาที่เปิดมีการเตรียม ซึ่งนักศึกษาทั้ง 6 คณะมีความพร้อมและการเตรียมความพร้อมไปในทิศทางเดียวกัน คือ จะเตรียมความพร้อมในด้านภาษา, ด้านวิชาชีพ, ด้านการเรียนรู้ของตนเองและด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นและหากจำแนกเป็นรายชั้นปีจะพบว่าระดับการศึกษาที่ต่างกันจะมีความพร้อมและการเตรียมความพร้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของภพพน เข้มทอง (2556) ที่ศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ที่ศึกษาอยู่ในคณะที่แตกต่างกันจะมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทั้งในภาพรวมและรายด้านที่แตกต่างกัน และหากพิจารณาเป็นรายด้านทำให้ทราบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ที่มีคณะแตกต่างกัน รวมทั้งอายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีการเตรียมความพร้อมในแต่ละด้านแตกต่างกัน และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งอดุลย์ ทองจำรุญ (2556) ได้กล่าวถึง การจัดการทรัพยากรมนุษย์ไว้ว่า ในตอนต้นเรียกงานบริหารงานบุคคล (Personnel Management) เนื่องจากแนวคิดด้านงานบุคคลได้มีการขยายและพัฒนาตามการค้นคว้าทางวิชาการจึงได้ใช้คำใหม่ว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยจะมีความเหมาะสมที่สามารถสร้างความเข้าใจในการนำไปสู่ความเจริญเติบโตขององค์กรได้เป็นอย่างดี ซึ่งรากฐานการเปลี่ยนแปลงที่สามารถนำมาสนับสนุนได้ คือ การค้นคว้าของไมล์ส (Miles, 1975 อ้างถึงใน พะยอมวงศ์สารศรี, 2542: 3-5) ไมล์สได้เสนอทฤษฎีสองรูปแบบ (A-dual model theory) โดยกล่าวถึงภารกิจทางการบริหารว่าเป็นการผสมผสานกันระหว่างตัวแปรด้านองค์กร (เป้าหมาย เทคนิควิทยาการ และโครงสร้าง) และตัวแปรด้านมนุษย์ (ความสามารถ ทักษะ ค่านิยม ความต้องการและเชื้อชาติ) ที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นที่ทราบกันดีว่าหลังจากการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายประการ อาทิเช่น การศึกษา ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีการวางแผนเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ โดยปัจจุบันมีการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้แนวใหม่

ขึ้น คือ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็น ซึ่งร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) คือ ทักษะที่ครูไม่ต้องสอนแต่ต้องอำนวยความสะดวก (Facilitate) และออกแบบการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า PBL (Project-Based Learning) โดยครูจะต้องรู้ทักษะในการออกแบบการเรียนรู้แบบ PBL ให้เหมาะแก่วัยหรือพัฒนาการของศิษย์ ส่วนในเรื่องสาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (Content หรือ Subject Matter) ศิษย์ควรค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูช่วยแนะนำและออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้

จึงสรุปได้ว่าในปัจจุบันมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2559-2562 โดยกำหนดเป้าหมายให้เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำระดับโลก โดยได้กำหนดกลยุทธ์สำคัญด้านต่างๆ เช่น พัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นสากลให้มากขึ้น การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเพื่อสร้างศักยภาพด้านการแข่งขันและการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล รวมทั้งมีการกำหนดกรอบคุณลักษณะบัณฑิตให้เป็นบัณฑิตที่พร้อมทำงาน (Ready to Work) (แผนยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2559-2562) ให้ทางทางคณะ, วิทยาลัย รวมถึงสถาบัน, สำนัก, แต่ยังไม่มีการกำหนดกลยุทธ์รองรับสำหรับการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยเฉพาะ ซึ่ง

หน่วยงานต่างๆเหล่านี้ ควรนำนโยบาย,ระเบียบ กลไกที่ทางมหาวิทยาลัยขอนแก่นกำหนดไว้มาปรับใช้โดยให้มีความสอดคล้องหรือเหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ ส่วนนักศึกษาควรจะมีควมตื่นตัวและนำเอาสิ่งที่ทางมหาวิทยาลัย, คณะ, วิทยาลัย รวมถึงสถาบัน, สำนัก, ศูนย์มาปรับใช้หรือมาวางแผนในการเตรียมความพร้อม เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้มากยิ่งขึ้น และบุคลากรควรจะพัฒนาการเรียนการสอนให้เป็นสากลมากขึ้น อาทิเช่น เรื่องหลักสูตรและภาษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรเพิ่มเติมหรือปรับนโยบาย,ระเบียบ,กลไก เพื่อสนับสนุนการเตรียมการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสำหรับคณะ, วิทยาลัย, สถาบัน, สำนัก, ศูนย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ
2. คณะ, วิทยาลัย ควรนำนโยบาย, ระเบียบ และกลไกที่ทางมหาวิทยาลัยขอนแก่นกำหนดให้มาปรับใช้ โดยให้มีความสอดคล้องหรือเหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอและสอดแทรกข้อมูลเหล่านี้เข้าไปในการเรียนการสอนทุกระดับและจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
3. สถาบัน, สำนัก, ศูนย์ ควรนำนโยบาย, ระเบียบและกลไกที่ทางมหาวิทยาลัยขอนแก่นกำหนดให้มาปรับใช้และควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยการจัดกิจกรรม, โครงการ, การอบรม และนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
4. หลักสูตรควรปรับปรุงให้ครอบคลุมและรองรับเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอยู่

อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

5. นักศึกษาควรนำความรู้ที่ได้ทั้งจากการเรียนการสอนในคณะ, วิทยาลัยและจากสถาบัน, สำนัก, ศูนย์ และจากสื่อต่างๆ มาเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดเสรีแรงงาน 8 อาชีพในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างต่อเนื่อง และจริงจังเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานให้กับตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยทักษะและวิธีการสอนทั้งวิชาหลักและทักษะที่จำเป็นอื่นๆของอาจารย์ผู้สอนสำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ดร.ประชาสรรค์ แสนภักดี อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยที่กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความ

เอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ โดยงานวิจัยฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น, ของทั้ง 6 คณะและของนักศึกษาทั้ง 6 คณะ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหารฝ่ายวิชาการ, ฝ่ายพัฒนานักศึกษา และเจ้าหน้าที่ รวมทั้งนักศึกษาที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆทำยนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนส่งเสริมการศึกษา และให้กำลังใจเป็นอย่างดี อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัย จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2556). *ASEAN Mini Book*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: Page Maker Co.,Ltd.
- กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2555). *มารู้จักอาเซียนกันเถอะ*. งานประชุม กองกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2551). ประกาศสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉบับที่ 3/2551 (ประกาศ ณ วันที่ 4 เมษายน 2551) เรื่อง กรอบคุณลักษณะบัณฑิตและนโยบายด้านการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (รายละเอียดแนบท้ายประกาศ).
- วนิดา หาญณรงค์และคณะ. (2557). *ความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ในปี พ.ศ.2558 ของบุคลากรสายสนับสนุน กองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- แผนยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2559-2562
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2542). *องค์การและการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาภษพน เข้มทอง. (2556). *การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อดุลย์ ทองจำรุณ. (2556). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาล เขตพื้นที่อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ*. ปรินญาวิทยุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.